

HÄÄDEMEESTE VALLA JÄÄTMEKAVA AASTATEKS 2014-2020

HÄÄDEMEESTE VALLAVALITSUS

HÄÄDEMEESTE 2014

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. JÄÄTMEKAVA EESMÄRGID	4
2. HÄÄDEMEESTE VALLA ÜLDISELOOMUSTUS	6
2.1. Jäätmeveo piirkonna iseloomustus	9
3. HÄÄDEMEESTE VALLA JÄÄTMEKÄITLUS	10
3.9.1 Segaolmejäätmed.....	14
3.9.2. Biojäätmed.....	16
3.9.3 Liigiti kogutavad jäätmed.....	17
3.9.4 Koduses majapidamises tekkivad ohtlikud jäätmed.....	17
3.9.5 Ehitus- ja lammutuspraht.....	17
3.9.6 Tööstusjäätmed.....	18
4. JÄÄTMETEKKE VÄLTIMINE JA KORDUSKASUTAMINE.....	20
5. KORRALDATUD JÄÄTMEVEDU	20
6. JÄÄTMEMAJANDUSE PROBLEEMID HÄÄDEMEESTE VALLAS	20
7. KESKKONNATEADLIKKUS JA JÄRELEVALVE TÕHUSTAMINE.....	21
11. TEGEVUSKAVA EESMÄRKIDE REALISEERIMISEKS	23

SISSEJUHATUS

Käesoleva jäätmekava eesmärk on üle vaadata ja ajakohastada Hädemeeste valla jäätmekavas sätestatu ning määratleda Hädemeeste valla jäätmehoolded alased arengusuunad aastateks 2014–2020. Kava on koostatud juhindudes Hädemeeste valla arengukavast aastani 2020, üleriigilisest jäätmekavast ning arvestades õigusaktidest tulenevate kohustustega. Üleriigiline jäätmekava kiideti heaks Vabariigi valitsuse 13. juuni 2014 a. korraldusega nr 256.

Jäätmekava kirjeldab ning analüüsib Hädemeeste valla jäätmemajanduse hetkeolukorda ja toob välja probleemid. Jäätmekava püstitab Hädemeeste valla jäätmehoolded eesmärgid aastateks 2014–2020 ning esitab eesmärkide elluviimise tegevuskava.

Jäätmeseaduse kohaselt on jäätmekava kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava osa, mis käsitleb valla või linna jäätmehoolduse arendamist. Hädemeeste valla jäätmekava 2014–2020 on koostatud eraldiseisvatena arengukavast.

Käesolev jäätmekava haarab need jäätmeliigid, mis on jäätmeseaduse reguleerimisalas, seega nii tavajäätmed kui ka ohtlikud jäätmed.

Jäätmekava käsitleb jäätmemajanduse olukorda Hädemeeste vallas ja pakub välja arengusuunad aastateks 2014–2020, pidades silmas jäätmehoolduse arenguperspektiive.

Jäätmekava vaadatakse perioodiliselt läbi ja vajadusel viiakse sisse parandused ja täpsustused, iseäranis siis, kui on toimunud riigi jäätmekava ajakohastamine. Hädemeeste valla jäätmekava on koostatud vastavuses riigi jäätmekavaga.

1. JÄÄTMEKAVA EESMÄRGID

Jäätmekäitluse üldine eesmärk on vähendada inimeste poolt tekitatavat survet looduskeskkonnale ja kasutada meie käsutuses olevaid loodusressursse säästlikult. Loodusressursse on võimalik hoida kõigi ühiskonnaliikmete ühise säästliku teadliku tegevuse abil ja üks osa sellest tagatakse korraldatud jäätmekäitluse abil.

Jäätmemajanduse põhieesmärgid on määratletud Eesti Keskkonnastrateegias ja need on:

- jäätmetekke vältimine;
- tekkivate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- jäätmete taaskasutamise laiendamine;
- keskkonnanõuete kohane jäätmetöötlus;
- jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine.

Riigi jäätmekava 2014–2020 on toodud, et kohalikul tasandil jäätmehoolduse (eelkõige olmejäätmete käitlemise) olukord sõltub suures osas kohaliku omavalitsuse (KOV) tegevusest. Kohaliku omavalitsuse täpsemad ülesanded jäätmehoolduse korraldamisel määrab kindlaks jäätmeseadus. Lisaks jäätmeseadusele reguleerib omavalitsuste kohustusi ka pakendiseadus, mille kohaselt on KOVi ülesanne korraldada oma haldusterritooriumil pakendijäätmete kogumist. Siin on KOVi ülesandeks eelkõige kogumissüsteemi toimimise koordineerimine (kokkulepped taaskasutusorganisatsioonidega, nõuete esitamine pakendijäätmete kogumissüsteemi kohta, teavitamine ja järelevalve).

Riigi jäätmekava 2014–2020 strateegilised eesmärgid:

1. Vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust
2. Võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel
3. Vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet

Tulenevalt jäätmeseaduse § 39 lõikest 3 ja § 42 lõikest 2 sisaldab Häädemeeste valla jäätmekava :

1. andmeid Häädemeeste valla territooriumil tekkivate jäätmete liigi, koguse ja päritolu kohta ning hinnangut jäätmevoogude arengule tulevikus;
2. olemasolevate jäätmete kogumissüsteemide kirjeldust;
3. ülevaadet ohtlike jäätmete käitlemisest;
4. uute kogumissüsteemide, olemasolevate jäätmerajatiste sulgemise, täiendavate jäätmerajatiste infrastruktuuri ja sellega seotud investeeringute vajaduse hinnangut;
5. jäätmekäitlusega seotud organisatsiooniliste aspekte ja vastutust;
6. elanike teavitamist;
7. jäätmekava rakendamise keskkonnale avalduva mõju kirjeldust.
8. korraldatud jäätmeveo arendamist tema haldusterritooriumil, sealhulgas korraldatud jäätmeveo piirkonna või piirkondade määramist;
9. jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa;
10. jäätmehoolduse rahastamist.

Seega on Häädemeeste valla jäätmemajanduse arendamise peamiseks eesmärkideks aastatel 2014-2020:

1. jäätmetekke vähendamine;
2. korraldatud jäätmekäitluse ja jäätmekäitluse järelevalve arendamine;
3. jäätmekäitlusala aruandluse ja statistika arendamine;
4. jäätmete taaskasutamine;
5. jäätmete liigiti kogumine;
6. jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine;

7. ohtlike jäätmete eraldi kogumine;
8. jäätmekäitlusalase seire läbiviimine;
9. elanike keskkonnateadlikkuse suurendamine.

Eesmärkide täideviimiseks on koostatud tegevuskava, kus on püstitatud erinevad eesmärgid jäätmekäitluse arenguks ja edendamiseks. Lisaks on välja toodud võimalikud rahastamise võimalused.

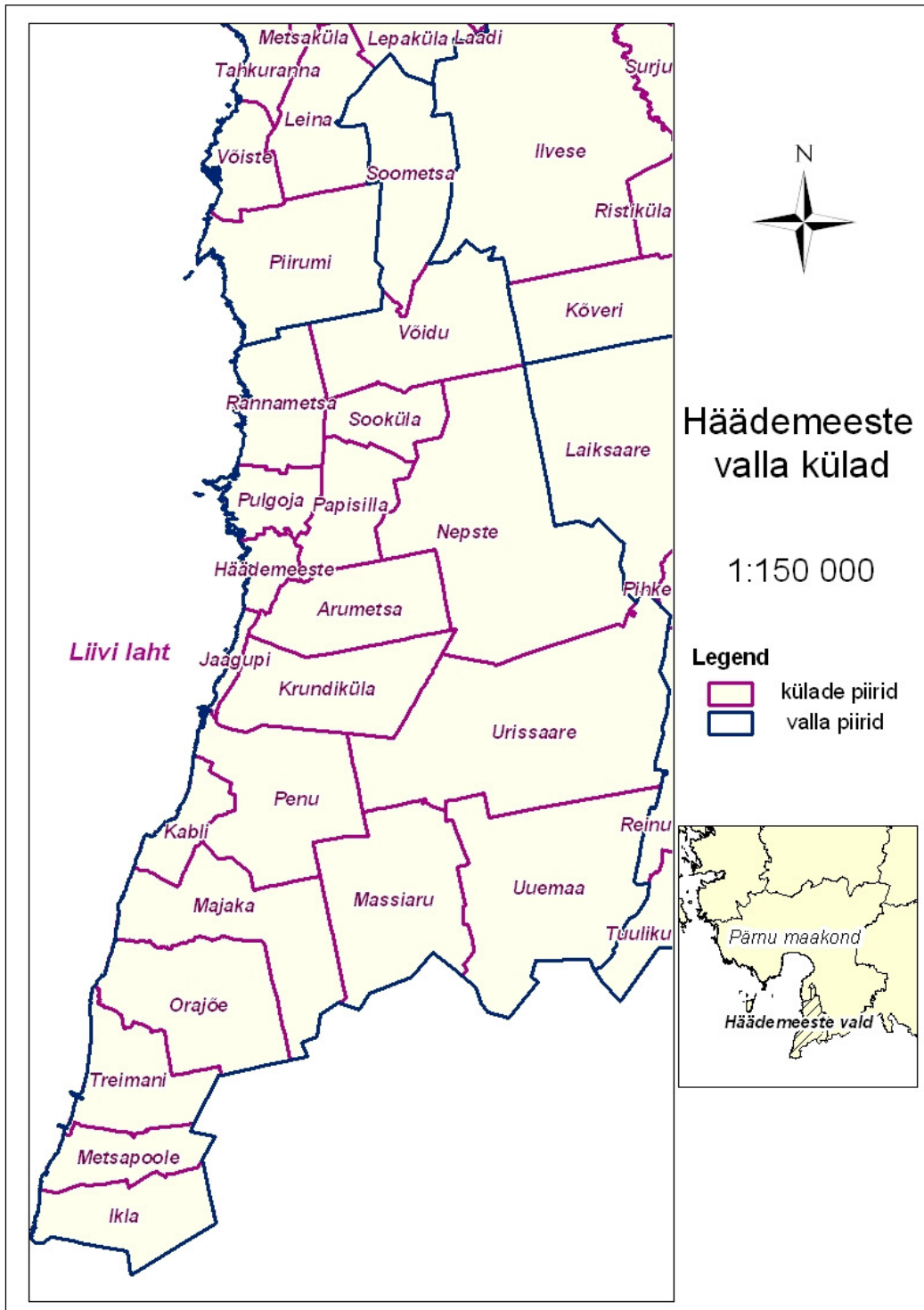
2. HÄÄDEMEESTE VALLA ÜLDISELOOMUSTUS

Häädemeeste vald sai omavalitsusliku haldusüksuse õigused 6. detsembril 1990.a. Valla pindala on 390,2 km², sellest on 17% põllumajandusmaa, 58% metsamaa. Elanikke 01.01.2014. a. seisuga 2659.

Häädemeeste vald asub mandri-Eesti edelanurgas. Vallal on üle 35 km rannajoont Liivi lahe rannikul ning ühine piir Läti Vabariigiga. Valda läbib 1980. a. olümpiamängudeks valminud Via Baltica maantee. Välja on kujunenud 4 keskust - Häädemeeste, Kabli, Treimani ja Massiaru.

Asustus. Häädemeeste vallas on suhteliselt ebahütlane ja koondunud eelkõige mere lähedusse, olles tihedam Häädemeeste alevikus ning Kabli ja Treimani külades. Kõige hõredam on asustus Nepste, Uemaa, Orajõe ja Pulgoja külade maa-alal. Vallas on 1 alevik ja 20 küla (joonis 1). Keskmine asustustihedus (tabel 1) Häädemeeste vallas on 7,8 elanikku km² kohta (võrdluseks: Pärnumaa keskmine, arvestades ka linnalisi asulaid, on 20,7 elanikku km² kohta). Häädemeeste vallas on 08.03.2010 seisuga 1300 leibkonda.

Häädemeeste vald on atraktiivne rekreatsioonipiirkond, omades üle 35 km rannajoont Liivi lahe rannikul. Arvestades asjaolu, et Liivi laht on poolsuletud vähese veevahetusega veekogu ning eriti tundlik merereostuse suhtes, on Häädemeeste valla jäätmemajanduse korraldamine ning selle käigus keskkonnahoidlike rakenduste juurutamine oluline meede Liivi lahe merekeskkonna puhtuse tagamisel.

Joonis 1. Häädemeeste valla külad piirid.

Tabel 1. Hädemeeste valla asustus ja rahvaarv

Asustus	1.01.2008	1.01.2010	1.01.2012	1.01.2014
Hädemeeste	808	790	735	694
Pulgoja	65	66	62	58
Rannametsa	132	136	141	142
Papisilla	72	74	55	50
Sooküla	74	68	65	62
Võidu	104	104	97	91
Soometsa	138	127	113	112
Arumetsa	109	101	91	91
Krundiküla	130	119	111	110
Jaagupi	98	91	78	75
Penu	73	75	70	66
Majaka	50	55	44	44
Orajõe	43	47	42	41
Kabli	340	316	304	291
Treimani	268	246	225	218
Metsapoole	148	141	114	106
Ikla	178	178	173	164
Massiaru	119	114	94	92
Uemaa	32	26	22	21
Urissaare	86	80	70	66
Nepste	25	29	35	36
Rahva üldarv Hädemeeste vallas	3092	2987	2761	2659

Kõrge männimetsaga kaetud rannaluidete vöönd, millest mere poole jäävad liivarannad, on puhkajate seas populaarne piirkond. Hädemeeste vallas on suvitajate meeliskohaks valla lõunaossa jäävad Kabli, Lemme ja Treimani rannaala. Nendes piirkondades asub ka enamus piirkonna majutus- ja puhkeasutusi.

Äriregistri andmete alusel on Hädemeeste vallas registreeritud umbes 300 ettevõtjat. Põhilised tööandjad on Hädemeeste Vallavalitsus koos allasutustega. Põhilised tegevusalad vallas on kalandus, metsandus, teenindus, puidu töötlemine, põllumajandus, tööstuslik tootmine ja ehitus.

2.1. Jäätmeveo piirkonna iseloomustus

Häädemeeste valla haldusterritoorium moodustab ühe korraldatud jäätmeveo piirkonna pindalaga ca 390 km². Elanike arv jäätmeveo piirkonnas ligikaudu 2680, sealhulgas majapidamiste arv veopiirkonnas umbes 1300. Korterelamuid on kokku 33 ja korraldatud jäätmeveoga liitunud kinnistuid on 917.

Olulised ettevõtted ja asutused veopiirkonnas on Häädemeeste Keskkool, Metsapoole põhikool, Häädemeeste lasteaed, Kabli lasteaed, Häädemeeste Hooldekodu, Häädemeeste Tervisekeskus, Häädemeeste apteek, Häädemeeste Seltsimaja, Treimani Rahvamaja, Kabli Seltsimaja raamatukogudega, kauplused Häädemeestel, Kabli supelrand (hooajaline), RMK puhkealad (hooajalised), Kablis, Treimanis ja Iklas, 4 toitlustusasutust (sh 2 suvist), 2 suuremat majutusasutust jne.

3. HÄÄDEMEESTE VALLA JÄÄTMEKÄITLUS

3.1 Häädemeeste valla territooriumil tekkivate jäätmete liigid, kogused ja päritolu

3.1.1. Tavajäätmed. Häädemeeste vallas puudub tavajäätmete ladestuskoht. Alates 01.05.2009 on Häädemeeste vallas korraldatud jäätmevedu, mis hõlmab segaolmejäätmeid.

Ragn-Sells AS andmetel on Häädemeeste jäätmeveopiirkonnast kogutud segaolmejäätmete kogused:

2010. a.	292,743 tonni
2011. a.	342,886 tonni
2012. a.	378,199 tonni
2013. a.	361,774 tonni

3.1.2. Liigiti kogutavad jäätmed. Keskkonnaregistri andmetel on Häädemeeste jäätmeveopiirkonnast kogutud pakendijäätmete kogused:

2008.a.	67,57 tonni
2009.a.	56,707 tonni
2010. a.	74,431 tonni
2011. a.	74,238 tonni
2012. a.	53,604 tonni

3.1.3. Ohtlikud jäätmed - patareid, akud, ravimid, päevavalgustuslampide jäätmed, lakid, värvid, lahustid ja nende pakendid, õlijäätmed, õlifiltrid ja õlipakendid jne. Ohtlike jäätmeid tekib nii tootmises kui kodumajapidamistes. Ohtlike jäätmeid saavad Häädemeeste valla elanikud tasuta ära anda ohtlike jäätmete kogumisringi ajal. Väiksemate ohtlike jäätmete (nt patareid) jaoks on poodidesse paigutatud kogumiskastid.

Tabel 2. Ohtlike jäätmete kogused Häädemeeste vallas

Ohtliku jäätme liik	Kogused 2014 aastal
Vanad patareid ja akud	15 kg
Kemikaalid	75 kg
Värvijäätmed	990 kg
Ravimijäätmed	15 kg
Õlijäätmed	60 kg
Elektroonikaseadmed	3500 kg
Reostunud materjal	310 kg
Reostunud pakendid	460 kg
Päevavalguslambid	20 kg
Kokku	5445 kg

3.1.4. Ehitus ja lammutusjäätmete kogused Häädemeeste vallas. Suur osa ehitus- ja lammutusprahist on peale sorteerimist taaskasutatavad, mida saab suunata materjaliringlusesse ning kasutada ehitusmaterjalidena.

Keskkonnaregistri andmetel on Häädemeeste jäätmeveopiirkonnast kogutud ehitus- ja lammutusjäätmete kogused:

2008.a.	371,431 tonni
2009.a.	42,545 tonni
2010. a.	199,628 tonni
2011. a.	94,62 tonni
2012. a.	121,33 tonni

3.2 Jäätmete kogumissüsteemide kirjeldus

3.2.1. Olmejäätmed - kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed. Olmejäätmetele rakenduv korraldatud jäätmevedu kohustab kõiki liituma segaolmejäätme veoga vastavalt "Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskirja" nõuetele.

3.2.2. Ohtlikud jäätmed - patareid, akud, ravimid, päevavalgustuslampide jäätmed, lakid, värvid, lahustid ja nende pakendid, õlijäätmed, õlifiltrid ja õlipakendid jne. Ohtlike jäätmeid tekib nii tootmises kui kodumajapidamistes. Ohtlike jäätmeid saavad Häädemeeste valla elanikud tasuta ära anda ohtlike jäätmete kogumisringi ajal. Väiksemate ohtlike jäätmete (nt patareid) jaoks on poodidesse paigutatud kogumiskastid. Omavalitsus on korraldanud koostöös SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse ja jäätmekäitlusfirmadega ohtlike jäätmete kogumise ringe. Häädemeeste valla elanikud on kohustatud koguma tekkivad ohtlikud jäätmed eraldi ning võimalusel viima lähimasse jäätmejaama või andma need üle ohtlike jäätmete kogumisringil. Häädemeeste vallas kogutud ohtlike jäätmete kogused on esitatud tabelis 2.

Vabariigi Valitsuse 24. detsembri 2004. a määrus nr 376 § 6 järgi on elektri- ja elektroonikaseadmete turustaja jäätmevaldajalt kohustatud tasuta tagasi võtma arvulise vastavuse alusel turustatava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud elektroonikaromu. Lähtuvalt Vabariigi Valitsuse 7. augusti 2008. aasta määrusest nr 124 §5 on tootja on kohustatud kantavate patareide ja akude ning mootorsõidukite patareide ja akude jäätmed tarbijalt turustaja müügikohtade kaudu tagasi võtma tasuta, sõltumata sellest, kas tarbija kavatses osta uue patarei või aku või mitte. Tootja on kohustatud patareide ja akude turustajalt, kohalikul omavalitsuselt ning kohaliku omavalitsuse jäätmejaama halduslepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt patarei- ja akujäätmed tasuta tagasi võtma.

3.2.3. Biolagunevad jäätmed - anaeroobselt või aeroobselt lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, paber ja papp. Lähtuvalt riigi jäätmekava eelnõust aastateks (2014–2020) peavad omavalitsused rakendama biolagunevate jäätmete liigiti kogumist ning arendama välja vastava käitlussüsteemi. Jäätmevaldajal peab olema võimalus ära anda tekkinud biolagunevad jäätmed jäätmejaamadesse ja/või eraldi rajatud kompostiplatsi(de)le. Häädemeeste valla territooriumil on võimalik rakendada kohtkomposteerimist, kuna tegemist on hajaasustusega. Toidujäätmed suunatakse prügilasse või võimalusel kompostitakse kinnistu piires selleks ettenähtud kohas. Paberjäätmeid võib põletada, järgides kõiki Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskirjas sätestatud nõudeid. Vanapaberi kogumiseks on Häädemeeste valla territooriumile paigutatud vastavad kogumiskonteinerid.

3.2.4. Klaas - klaaspakendid, purunenud või tarbest eemaldatud klaasist või keraamikast kööginõud, purunenud või kasutusest eemaldatud klaas, peeglid, hõõglampide purunenud klaasosad. Klaasijäätmed kogutakse segaolmejäätmetest eraldi. Häädemeeste vallas on klaasikonteinerid paigutatud suurematesse asulatesse ja poodide lähiümbrusesse.

3.2.5. Pakendijäätmed - mis tahes pakend või pakendimaterjal jäätmeseaduse § 2 tähenduses, välja arvatud tootmisjäätmed. Pakendijäätmed tuleb lähtuvalt Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskirjast koguda eraldi ja viia selleks ettenähtud kogumispunktidesse. Pakendijäätmete käitlemise nõuded on välja toodud Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskirjas.

Hetkel on Häädemeeste vallas 10 segapakendi konteinerit, 5 klaasikonteinerit ja 4 paberi- ja vanapaberi konteinerit. Liigiti kogutavaid jäätmemahuteid haldavad kolm taaskasutusorganisatsiooni: MTÜ Eesti Pakendiringlus, MTO Eesti Taaskasutusorganisatsioon ja

Tootjavastutusorganisatsioon OÜ. Liigiti kogutavad jäätmemahutid on jagatud Häädemeeste valla 7 suurema küla ja aleviku vahel.

3.2.6. Ehitus ja lammutusjätmed - puidu, metalli, betooni, telliste, plaatide ja keraamikatoodete, klaasi ja muude ehitusmaterjalide jätmed, sealhulgas asbesti, bituumeni ja teisi ohtlikke jätmeid sisaldavad jätmed ning pinnas, mis tekib ehitus-, lammutus- ja remonttööde, tee-ehituse ja pinnasetööde käigus ning mida ehitustööde tegemiseks ei kasutata. Häädemeestel puudub ehitusjätmete ladestuskoht. Et kontrollida ehitus ja lammutusjätmete koguseid ja käitlemist, kohustab Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskiri § 17 punkt 5 esitama jätmete teatise jätmete nõuetekohase käitlemise kohta (kui prognoositav jäätmekogus ületab 10 m³). Kui ehitustegevuse käigus tekib jätmeid üle 10 m³, tuleb ehitise vastuvõtmiseks esitatavatele dokumentidele lisada jätmeõiend ning seletuskiri jätmete nõuetekohase käitlemise kohta. Samuti tuleb lammutustegevuse lõpetamisel esitada jätmeõiend.

3.4. Uute kogumissüsteemide, olemasolevate jäätmerajatiste sulgemise, täiendavate jäätmerajatiste infrastruktuuri ja sellega seotud investeeringute vajaduse hinnang

Häädemeeste valla territooriumil on SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetusel nõuetekohaselt kaetud ja korrastatud kõik kolm nõuetele mittevastavat ja suletud prügilat: Häädemeeste prügila (2008), Treimani prügila (2006) ja Kabli prügila (2006).

Eestis on nõuetele vastavaid prügilaid viis: Torma, Väätsa, Jõelähtme, Uikala, Paikre. Lisaks aastal 2013 avati jäätme põletusele keskenduv Iru elektri jaam. Need asutused tagavad ka Häädemeeste vallas tekkivate prügikoguste käitlemise. Paikre prügila asub valla keskusest 54 km kaugusel.

2008. aastal projekteeriti Papisilla külas Geoloogia maaüksusele jäätme jaam. Perspektiivis on plaanis jäätme jaama rajamine, mille finantseerimiseks on kavas taotleda toetust SA Keskkonnainvesteeringute Keskuselt. Jäätme jaama rajamine toetab jätmete taaskasutust ja keskkonnahoidu ning vähendab jätmete transpordikulusid.

3.5. Jäätmekäitlusega seotud organisatsioonilised aspektid ja vastutus

Vastavalt jäätmeseadusele määrab kohalik omavalitsus jäätmeliigid, millele kohaldatakse korraldatud jäätmevedu, jäätmeveo piirkonnad, vedamise sageduse ja aja, jäätmeveo teenustasu suuruse määramise korra ning valib jäätmeveo teenuse osutaja. Eeltoodud korraldatud jäätmeveoga seotud organisatoorsed küsimused on lahendatud Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskirjaga, mis on kehtestatud Häädemeeste Vallavolikogu määrusega nr 10 17.04.2014.

Korraldatud olmejätmete veo põhieesmärkideks on hoida keskkonda ning hõlmata jäätmekäitlusesse kõik jäätmetekitajad – ka need eramajad, suvilapiirkonnad ja väikeettevõtted, kes seni ei ole veel prügiveoga liitunud. Korraldatud jäätmevedu annab igale elanikule ja ettevõtjale garantii, et tema olmejätmeid käideldakse võimalikult keskkonnahoidlikult ning parima hinnaga. Häädemeeste valla haldusterritooriumil on määratud jäätmeteks, mille kogumine ja vedamine toimub vastavalt korraldatud jäätmeveo nõuetele, segaolmejätmed.

Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud kõik hoonestatud ja hoonestatavad kinnistud. Bussipeatustes, tänavatel, avalikes parkides, kalmistutel ning haljasaladel paiknevate avalike jäätmemahutite tühendamise ja vedamine toimub korraldatud jäätmeveo raames.

Teiste jäätmeliikide osas on jäätmevaldajal õigus ise otsustada, millise jäätmefirma teenuseid kasutada - nt liigiti kogutavad pakendijäätmed (nt joogitaara), ehitus- ja lammutusjäätmed, aia- ja haljastusjäätmed (nt puuoksad, puulehed), vedeljäätmed, ohtlikud jäätmed (nt värvid, ravimid, patareid), elektroonikajäätmed (nt külmkapp, pesumasin).

Pakendiorganisatsioonid MTÜ Eesti Pakendiringlus, MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon ja Tootjavastutusorganisatsioon OÜ on paigaldanud Hädemeeste valda pakendikonteinerid nii paber- kui segapakendi kogumiseks. Pakendikonteinerite asukohad Hädemeeste vallas on toodud pakendiorganisatsioonide veebilehtedel.

3.6. Elanike teavitamine

Selleks, et vähendada jäätmete teket ning selle mõju keskkonnale ja inimese tervisele, tuleb tõsta elanikkonna keskkonnateadlikkust läbi meediakanalite, et tekiks harjumused jäätmete sorteerimiseks (seda eriti ohtlike jäätmete osas). Inimesi tuleb rohkem agiteerida osalema ohtlike jäätmete kogumiskampaaniates (vanade elektroonika seadmete, akude, patareide, aegunud ravimite, autorehvide jne), mis vähendavad inimese poolt tekitatud kahjulikke keskkonnamõjusid. Valla kodulehel on eraldi jäätmekäitluse info, mida ajakohastatakse pidevalt, tagamaks elanikele ajakohane informatsioon. Samuti tuleb avaldatakse ajakohast infot ajalehes „Koduvald“. Eriti oluline on elanikele jäätmete üleandmisvõimalusi meelde tuletada kevadel, kui paljudes majapidamistes toimub kevadkoristus. Ohtlike jäätmete kogumisringidest teavitakse elanikke valla kodulehe ja ajalehe „Koduvald“ kaudu.

3.7. Jäätmekava rakendamise mõju

Jäätmekäitluse mõju võib olla lokaalne (mõju põhja- ja pinnavee kvaliteedile, hais ja häiringud), regionaalne (ohtlike jäätmete keskkonda kõrvaldamine, nende nõuetevastane käitlemine) kui ka globaalne (kasvuhoonegaaside emissioon seoses jäätmete põletamisega). Jäätmekäitluse keskkonnamõju tuleb arvestada nii jäätmete tekitamisel, kogumisel, transpordil kui kõrvaldamisel. Mõju inimese tervisele võib põhjustada vee-, õhu- ja pinnase reostus ja toiduahela kaudu. Väga suurt mõju keskkonnale avaldab lammutusjäätmete kasutamine täitematerjalina. Otsest ohtu inimese tervisele kujutab asbesti sisaldavate lammutusjäätmete (eterniit, isolatsioonimaterjalid) mittenõuetekohane käitlemine.

Hädemeeste valla korraldatud jäätmekäitus seisneb olmejäätmete kogumises ja veos. Keskkonnakaitse- ja tervisekaitsemeetmeks on Hädemeeste vallas toimiv konteinerisüsteem, kus jäätmed kogutakse konteineritesse, vältides nii nende sattumist loodusesse. Korraldatud jäätmekäitus annab võimaluse igal kinnistul tekkivad jäätmed üle anda, vältides nende matmist ja põletamist. Kinnistuomanikelt kokku kogutud jäätmete edasise nõuetekohase käitlemise ning keskkonnakaitse- ja tervisekaitsemeetmete rakendamise eest vastutab jäätmevedaja.

Jäätmekäitluse negatiivse keskkonnamõju vähendamiseks on vaja rakendada käesolevas jäätmekavas loetletud tegevusi, mis aitavad korrastada jäätmekäitlust, suurendada jäätmete sortimist ja taaskasutust. Jäätmekavaga kavandatud jäätmetekke vähendamine, tekkekohas sortimine ja jäätmete taaskasutamine aitavad kaasa jäätmete lõppkäitlemise keskkonnamõjude vähendamisele, samuti väheneb taastumatute loodusvarade kasutamine ja sellest tingitud keskkonnamõjud. Eesmärk on suurendada taaskasutatava materjali ringlust ning vältida selle ladestumist looduskeskkonnas.

3.8. Korraldatud jäätmeveo arendamine Häädemeeste valla haldusterritooriumil

Häädemeeste valla haldusterritoorium moodustab ühise jäätmeveopiirkonna. Korraldatud jäätmeveoga hõlmatavad jäätmeliigid Häädemeeste vallas on segaolmejäätmed (20 03 01). Teiste jäätmeliikide kaasamine ei ole majanduslikult otstarbekas. Häädemeeste valla korraldatud jäätmeveopiirkond hõlmab kogu Häädemeeste valla haldusterritooriumi.

Korraldatud jäätmeveo korral kogutakse ja veetakse jäätmed määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või -kohtadesse Häädemeeste Vallavalitsuse poolt riigihangete seaduses sätestatud korras valitud jäätmevedaja poolt. Korraldatud jäätmeveo riigihanke tulemusel Häädemeeste Vallavalitsusega hankelepingu sõlminud isikul on õigus osutada korraldatud jäätmeveo teenust määratud jäätmeliikide osas ja veopiirkonnas. Korraldatud jäätmeveo teenuse osutajaga sõlmitava hankelepingu kestus on kuni viis aastat.

Veopiirkonnas kogutavate jäätmete käitlemine toimub jäätmevedaja valitud jäätmekäitluskohas

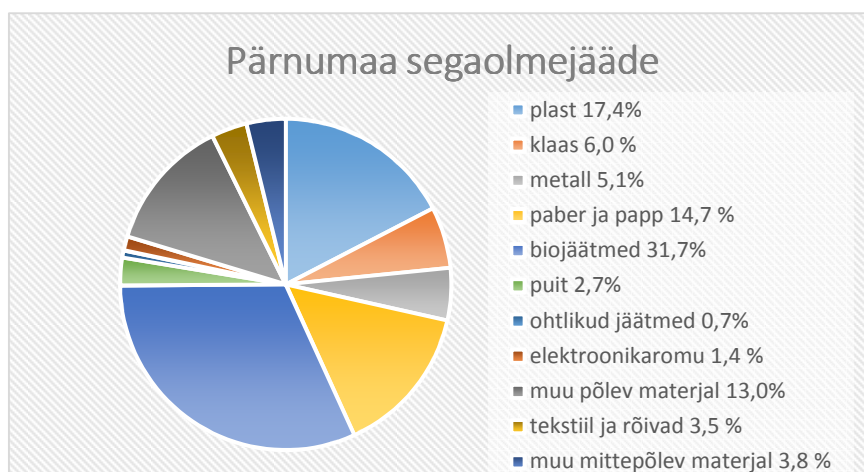
3.9. Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamine koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa

3.9.1 Segaolmejäätmed

Säästva Eesti Instituudi (SEI 2013) andmete kohaselt tekkis Eestis 2011. aastal 216,4 kg olmejäätmeid inimese kohta. Riigi jäätmekava eesmärgiks on vähendada jäätmetekke seost majanduskasvuga nii, et aastaks 2020 oleks võimalik olmejäätmete aastane tekkekogus stabiliseerida sõltumata prognoositud majanduskasvust. Võib väita, et Häädemeeste valla keskmine olmejäätmete kogus inimese kohta jääb riigi keskmisele alla, sest Häädemeeste vald on maapiirkond, kus enamus tekkivatest biojäätmetest kompostitakse kohapeal ja paber põletatakse. Kindlasti tulevad erinevused ka ostujõudlusest ning Häädemeeste valla rahvastiku vähenemisest.

Olmejäätmete koostisest kõige täpsema ülevaate annab jäätmete sorteerimine. Usaldatava tulemuse saamiseks on seda soovitatav teha kord iga paari aasta järel, sest muutub tarbimine ja sellega seonduvalt ka jäätmete koostis ja iseloom.

Säästva Eesti Instituudi (SEI) 2013. aastal korraldatud segaolmejäätmete sorteerimisuuringu andmete kohaselt sisaldavad Pärnumaa segaolmejäätmed kõige suuremas koguses biojäätmeid, mis moodustas 31,7 massiprotsenti.

Joonis 3. Pärnumaa segaolmejäätmete koostis massiprotsentides (SEI 2013)

Biojätmete hulka arvati köögijätmed, mis moodustasid enamuse biojätmetest; aiajätmed ja muud biojätmed (joonis 3 ja tabel 4).

Tabel 4. Jäätmeliikide massiprotsendid Pärnumaal (maapiirkond) (SEI 2013)

Jäätmeliik	Suvi	Sügis	Talv	Kevad	Keskmine
Plast kokku	23,9	16,9	14,5	14,2	17,4
Pehme plastpakend (kile)	7,0	6,6	8,2	6,2	7,0
Kõva plastpakend	8,8	6,7	4,5	4,6	6,1
Muu plast	8,1	3,6	1,9	3,4	4,2
Klaas kokku	6,0	6,3	5,9	5,8	6,0
Klaaspakend	4,8	6,3	4,9	4,8	5,2
Muu klaas	1,1	0,0	1,1	1,0	0,8
Metall kokku	5,3	5,3	6,2	3,8	5,1
Metallpakend	5,2	4,1	5,2	3,5	4,5
Muu metall	0,1	1,2	1,0	0,3	0,6
Paber ja papp kokku	13,3	14,1	16,7	14,7	14,7
Vanapaber	3,6	7,4	5,6	4,7	5,3
Pehmepaber	3,6	3,3	3,0	2,0	3,0
Paber- ja papppakend (sh joogikartong)	6,0	3,5	8,2	8,0	6,4
Biojätmed kokku	27,1	32,8	30,6	36,3	31,7
Köögijätmed	22,5	30,4	29,2	26,3	27,1
Aiajätmed	3,3	2,1	1,0	8,3	3,7
Muud biojätmed	1,3	0,3	0,4	1,7	0,9
Puit	1,0	3,2	3,0	3,6	2,7
Ohtlikud jätmed	0,2	0,7	0,7	1,1	0,7
Elektroonikaromu	2,4	0,9	1,2	1,2	1,4
Muu põlev materjal kokku	12,5	11,6	13,9	13,8	13,0
Tekstiil ja rõivad	2,7	5,3	3,2	2,7	3,5
Looduslikust kiust	1,6	0,5	0,4	0,5	0,8
Tehislikust kiust	1,1	4,7	2,8	2,2	2,7
Muu mittepõlev materjal	5,6	2,9	4,0	2,8	3,8
Kokku	100	100	100	100	100

Tekkivate olmejätmete koguse suurenemist põhjustab eelkõige tarbimise suurenemine ning nõuded pakendamisele. Lõppladestamisele suunavad jäätmekogused saavad hakata vähenema vaid siis, kui järjest rohkem jätmeid suunatakse taaskasutusse. Nii Eestis tervikuna kui ka Häädemeestel on prognoositav olmejätmete tekke kasv, mis tuleneb eelkõige pakendijätmete arvelt. Taaskasutuseks annab võimaluse pakendijätmete kogumissüsteemi ja teiste jäätmeliikide kohtsortimise arendamine. SEI andmetel on pakendijätmete hulk segaolmejätmetes suurim Pärnumaal, vastavalt 29,2 %. SEI koostatud uuringus on ka klaasijätmete keskmine osakaal segaolmejätmetes suurim just Pärnumaal, moodustades jätmete koguhulgast vastavalt 6,0 %. Uuringu kohaselt on muude biojätmete hulk segaolmejätmetes Pärnumaal kõige väiksem (tabel 5).

Tabel 5. Segaolmejätmete liigiline koostis piirkondade kaupa (massiprotsentides) (SEI 2013)

Jäätmeliik	Pärnumaa maapiirkond	Eesti keskmine
1. Plast	17,4	18,1
2. Klaas	6,0	5,2
3. Metall	5,1	4,7
4. Paber ja papp	14,7	13,5
5. Biojätmed kokku*	31,7	31,8
5.1 Köögijätmed	27,1	26,9
5.2 Aiajätmed	3,7	3,8

5.3 Muud biojätmed	0,9	1,1
6. Puit	2,7	2,0
7. Ohtlikud jätmed	0,7	1,4
8. Elektroonikaromu	1,4	1,8
9. Muu põlev materjal	13,0	12,6
10. Tekstiil ja rõivad	3,5	5,1
11. Muu mittepõlev materjal	3,8	3,7
Kokku	100,00	100,00

***Segaolmejäätmete keskmise liigilise koostise arvutamisel üldistati uuritud piirkondade analüüsitulemusi muudele Eesti piirkondadele.

Häädemeeste valla segaolmejäätmete kogumise ja sorteerimise arendamise eesmärgid:

- vähendada ladestamisele mineva segaolmejäätmete koguseid pakendi- ja paberijäätmete taaskasutusse suunamise kaudu aastaks 2020 vähemalt 20% ulatuses;
- vähendada ohtlike jäätmete sisaldust segaolmejäätmetes;
- suurendada elanike keskkonnateadlikkust ohtlikest jäätmetest tulenevatest keskkonnaohtudest;
- arendada kohtkomposteerimist ja taaskasutamist;
- arendada koostööd elanike ja suvitajatega;

Võttes arvesse AS Ragn-Sells poolt saadud andmeid 12 kuu segaolmejäätme koguste kohta ning Häädemeeste valla elanike arvu seisuga 01.01.2014 tekib Häädemeeste vallas segaolmejäätmete keskmiselt 135 kg inimese kohta. Arvestada tuleb, et keskmist jäätmeteket suurendab suvilate arv vallas (kinnistud, kes on kohustatud konteinerit omama vaid suveperioodil). Suvilaomanikud ei kajastu elanike arvus ja seega võib järeldada, et tegelik segaolmejäätmete hulk inimeste kohta on veel väiksem. Võrreldes Häädemeeste valla keskmist jäätmekogust Vabariigi (285 kg) keskmisega, on see umbes pool sellest.

Jäätmekoguseid Häädemeeste vallas saab vähendada ja taaskasutada eelkõige pakendijäätmete arvelt. **Elanike keskkonnateadlikkuse edendamiseks** toimub elanike teavitamine meedia vahendusel, eelkõige ajalehe „Koduvald“ ja Häädemeeste valla veebilehe kaudu. Oluline on tähelepanu pöörata jäätmealase hariduse arendamiseks haridusasutustes.

Ohtlike jäätmete sisalduse vähendamiseks segaolmejäätmetes korraldatakse regulaarselt ohtlike jäätmete kogumisringe ja vastavalt elanikkonda teavitada.

Kohtkomposteerimise ja taaskasutamise edendamiseks on vajalik läbi viia koolitusi ja teabepäevi.

3.9.2. Biojätmed

Häädemeeste vallas on enamik maju eramajad, kus käideldakse biojätmeid kohapeal. Probleemiks võib kujuneda komposteerimise nõuete täitmine. Komposteerimise nõuded on välja toodud Häädemeeste valla jäätmehoolduseeskirjas.

Vähenenud on ka biolagunevate jäätmete üldine osakaal segaolmejäätmetes. Kui 2008. aastal oli Eesti keskmine biolagunevate jäätmete osakaal segaolmejäätmetes 56%, siis praeguseks on biolagunevate jäätmete osakaal langenud 48%-ni. See tuleneb eelkõige paberi ja papi ning ka biojätmete osakaalu vähenemisest (SEI 2013). Vastavalt jäätmeseadusele ei tohi prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas biolagunevaid jäätmeid olla üle 20 massiprotsendi alates 2020. aasta 16. juulist.

Häädemeeste valla biojätmete kogumise arendamise eesmärgiks on propageerida ja edendada taaskasutamist ja kohtkomposteerimist, milleks on regulaarselt vajalik läbi viia koolitusi ja teabepäevi.

3.9.3 Liigiti kogutavad jäätmed

Häädemeeste vallas 10 segapakendi konteinerit, 5 klaasikonteinerit ja 4 paberi- ja vanapaberi konteinerit.

Häädemeeste valla liigiti kogutavate jäätmete kogumise ja sorteerimise arendamise eesmärgid on:

- edendada kohtsorteerimist;
- propageerida taaskasutust;
- tõsta elanike keskkonnateadlikkust ja selgitada jäätmete sorteerimise tähtsust;
- arendada koostööd taaskasutusorganisatsioonide ja valla vahel.

Korraldatud jäätmevedu kohaselt peavad kõik majapidamised omama jäätmemahuti. Isikliku jäätmemahuti omamine võib muuta inimeste arusaama liigiti kogumisest ning kogu tekkinud olmejäätmete võidakse panna ühte prügikasti. Samas võib pakendijäätmete ning paberjäätmete koguste muutumine tuleneda ka turusituatsioonist ning majanduse langusest, mis muudab elanike tarbimisharjumisi.

3.9.4 Koduses majapidamises tekkivad ohtlikud jäätmed

Häädemeeste valla ohtlike jäätmete kogumise ja sorteerimise arendamise eesmärgid on:

- tõsta elanikkonna teadlikkust ohtlike jäätmete eraldi sorteerimise vajalikkusest;
- korraldada hajaasustusega külades ohtlike jäätmete kogumisringe;
- muuta ohtlike jäätmete üleandmine jäätmevaldajatele mugavaks.

Jäätmete ohtlikkuse vähenemine saab toimuda kodumajapidamises vaid juhul, kui ohtlikud jäätmed kogutakse teistest jäätmetest eraldi ning käideldakse nõuetele vastavalt. Ohtlike jäätmete kogumissüsteemi arendamine on omavalitsuse ülesanne. Ohtlike jäätmeid saavad Häädemeeste valla elanikud üle anda ohtlike jäätmete kogumisringidel.

3.9.5 Ehitus- ja lammutuspraht

Igasugune ehitus- ja lammutustegevus toob kaasa jäätmete tekke. Ehitusjäätmed tekivad põhiliselt olemasolevate hoonete rekonstrueerimiste või lammutamiste käigus. Kogu tekkivat ehitus- ja lammutusjäätmete kogust ei suunata kindlasti prügilasse, märkimisväärne osa neist taaskasutatakse või käideldakse muudel viisidel (näiteks kasutatakse kohapeal täitena, puitu kasutatakse kütusena, metall ning ohtlikud jäätmed antakse üle käitlejatele). Ehitustööde käigus tekkinud pinnast kasutatakse täitepinnasena.

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogus sõltub suuresti investeeringutest ja ehitusmahtudest. Lähtudes eeldatavatest ehitusmahtude langusest ning ehitus- ja lammutusjäätmete enamkorraldatud käitlemisest on oodata tekkivate ning vastavalt käideldud (sh. statistikas kajastuvate) ehitus- ja lammutusjäätmete koguse mõningast langust.

Häädemeeste valla ehitus- ja lammutusjäätmete kogumise ja sorteerimise arendamise eesmärgid:

- edendada kontrolli tekkivate ehitus- ja lammutusjäätmete koguste ja nende käitlemise üle;
- suurendada ehitus- ja lammutusjäätmete liigitikogumine maksimaalsele tasemele;

- suunata tekkinud ehitus- ja lammutusjäätmetest vähemalt 50% taaskasutusse;

Ehitusjäätmete tekke vähendamise ja taaskasutusse suunamise edukus sõltub suuresti tööde organiseerimisest – ehitusprahi ja purunenud materjalide koguse vähendamine, materjalide ladustamise tingimused, jäätmete kohtsorteerimine, ohtlike jäätmete eraldamine jne. Lammutusjäätmete taaskasutuse eelduseks on samuti tööde hea organiseerimine, pidades silmas saadud materjalide taaskasutamise võimalusi. Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise suunamisel on oluline roll ka kohalikul omavalitsusel, kohalik omavalitsus saab antud jäätmete käitlust suunata näiteks ehitus-lammutustööde projekteerimistingimustes vastavate nõuete esitamisega ning suuremates projektides ehitus- ja lammutusjäätmete käitluse kajastamise nõudmisega.

Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamisevõimalused on järgmised:

1. sorteerimise järgselt ehitusmaterjalina;
2. täitepinnasena teede ja elamuehituses;
4. ehituslikest puidujäätmetest on võimalik purusti abil toota puiduhaket nii kütmiseks kui ka kompostimisel täitematerjalina kasutamiseks.

Praeguses turusituatsioonis on aga loodusliku toorme hind suhteliselt madal ja huvi ehitusjäätmete taaskasutamise vastu samuti. Lahendusvariandina tuleks kaaluda ehitusjäätmete ladestamist sorteerituna eraldi olmejäätmetest, et siis tulevikus see taas kasutusele võtta toormaterjalina.

- muuta jäätmeteatis nõudmine ehitusloa kohustuslikuks osaks;
- nõuda jäätmeõiendit kasutusloa väljastamisel.

3.9.6 Tööstusjäätmed

Tööstusjäätmeid tekib Häädemeeste vallas Saint-Gobain Ehitustooded AS kergkruusatoodete tehases, puidutöötlemisel, kalatööstustes ja põllumajandussaaduste tootmisel ja töötlemisel. Teised tootmisharud on piirkonnas vähem olulised ning neis tekib spetsiifilisi tootmisjäätmeid väheses koguses.

Puidujäätmete kogus on suhteliselt suur, kuid nende käitlemine on võrdlemisi hästi korraldatud. Tekkivad puidujäätmed taaskasutatakse eelkõige kütusena või tehakse hakkepuiduks. Sellele kogusele lisanduvad metsa ülestöötamisel kohapeal tekkivad puidujäätmed (oksad, risupuit jm), mida üldjuhul jäätmetena ei käsitleta ning mis ei kuulu jäätmeseaduse reguleerimisalasse.

Metallijäätmed. Praeguseks ajaks suhteliselt kõrgele tõusnud metalli ja metallijäätmete kokkuostuhinnad stimuleerivad metallijäätmete tekitajaid metallijäätmeid üle andma kogumispunktidesse.

3.10. Jäätmehoolduse rahastamine

Jäätmekäitluse finantseerimine toimub Hädemeeste vallas järgmiselt:

1. Ettevõtted maksavad ise kõikide ettevõttes tekkinud jäätmete käitlemise eest.
2. Elanikud maksavad olmejäätmete käitlemise eest otse jäätmekäitlusettevõttele.
3. Valla eelarvest finantseeritakse (tabel 6):
 - 1) jäätmemajanduse arendamist;
 - 2) jäätmevaldajate registri pidamist;
 - 3) kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmete kogumist ja käitlemist;
 - 4) kodumajapidamistes tekkinud paberi-, klaasi- ja suurjäätmete kogumist ja käitlemist;
 - 5) prügiveokulud bussipeatustest;
 - 6) vallaasutuste prügiveokulud;
 - 7) kalmistutel tekkinud jäätmete käitlemist;
 - 8) kampaaniate käigus kogutud jäätmete käitlemist.

Tabel 6. Hädemeeste valla eelarve kulud jäätmekäitlusele (eurodes)

Aasta	Kulud jäätmekäitlusele
2009	754
2010	276
2011	2086
2012	553
2013	1700

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) toetab erinevaid projekte vastavalt esitatud taotlustele ja oma võimalustele. Aastatel 2004 kuni 2014 on KIK finantseerinud ohtlike jäätmete kogumist elanikkonnalt Hädemeeste valla hajaasustusega aladel.

2006 aastal kaeti ja korrastati KIKi toetustega Treimani ja Kabli prügilad. 2008 aastal kaeti ja korrastati KIKi abiga viimane nõuetele mittevastav prügila Hädemeeste vallas – Hädemeeste prügila.

4. JÄÄTME TEKKE VÄLTIMINE JA KORDUSKASUTAMINE

Nii Eestis tervikuna kui ka Hädemeestel on prognoositav olmejäätmete tekke kasv, mis tuleneb eelkõige pakendijäätmete arvelt. Taaskasutuseks annab võimaluse pakendijäätmete kogumissüsteemi ja teiste jäätmeliikide kohtsortimise arendamine.

Segaolmejäätmete koguste vähendamine ja taaskasutus on terve Eesti Vabariigi jäätmekäitluse suurim väljakutse. Jäätmetekke vältimine ja vähendamine ei ole õnnestunud ka kõrge jäätmehooldusega riikides. Eestis tuleks esmalt stabiliseerida ladestamisele minev segaolmejäätmete kogus ja alles siis hakata jäätmeteket vähendama. Kõige efektiivsem abinõu oleks elanike keskkonnateadlikkuse tõstmine ja seeläbi segaolmejäätmete kohtsortimise arendamine.

Olmejäätmete, sh olmejäätmetes sisalduvate jäätmeliikide (nt toidu-, tekstiili-, pakendi- ja paberjäätmete ning ohtlike jäätmete) koguste vähendamine jäätmetekke vältimise kaudu on keeruline ning aeganõudev protsess, milles oluline osa on inimeste tarbimis-harjumuste muutumisel ja mis eeldab kasutatud asjade/toodete korduskasutust või-maldava süsteemi olemasolu. Hädemeeste vallas on avatud korduskasutuskauplused, kus võetakse vastu ja müüakse korduskasutusse mööblit, nõusid, kodutehnikat jms. Korduskasutusega tegelevad Hädemeeste vallas ka kirikud. Valla koolides ja lasteaedades tekkivad toidujäätmed kasutatakse lemmikloomade toiduks. Kohalikud tootjad saavad pakendijäätmeid vähendada pakendidisaini ja materjalide valikuga või pakendite korduskasutamise, mida praktikas juurutatakse.

5. KORRALDATUD JÄÄTMEVEDU

Hädemeeste valla haldusterritoorium moodustab ühise jäätmeveopiirkonna. Korraldatud jäätmeveoga hõlmatavad jäätmeliigid Hädemeeste vallas on segaolmejäätmed (20 03 01). Teiste jäätmeliikide kaasamine ei ole majanduslikult otstarbekas.

Jäätmevedaja valiku aluseks on teenuste kontsessioon lähtuvalt riigihangete seaduses sätestatust. Korraldatud jäätmevedu hõlmab nii kodumajapidamisjäätmeid kui ka samalaadseid kaubandus-tööstus- ja ametiasutusjäätmeid. Jäätmevaldaja loetakse korraldatud jäätmeveoga liitunuks automaatselt, välja arvatud juhul, kui vallavalitsus loeb jäätmevaldaja süsteemiga mitteliitunuks viimase põhjendatud taotluse alusel. Hädemeeste vallas algas korraldatud jäätmevedu 01.05.2009 ja alates sellest on kohustuslikult liidetud kõik jäätmevaldajad.

Hädemeeste valla korraldatud jäätmeveo tingimused on sätestatud Hädemeeste Vallavolikogu 17. aprill 2014. aasta määrusega nr 10 „Hädemeeste valla jäätmehoolduseeskiri“.

Jäätmeseaduse § 69 lõige 3 kohaselt asutab kohaliku omavalitsuse üksus määrusega jäätmevaldajate registri ning kehtestab registri pidamise korra. Hädemeeste Vallavolikogu 26. november 2008. aasta määrusega nr 20 kehtestati „Hädemeeste valla jäätmevaldajate registri asutamine ja registri pidamise põhimäärus“, mille alusel loodi Hädemeeste valla jäätmevaldajate register.

6. JÄÄTME MAJANDUSE PROBLEEMID HÄÄDEMEESTE VALLAS

6.1. Nõuetele mittevastav olmejäätmete käitus.

Paljud jäätmeveo teenuse tellinud elanikud kurdavad selle üle, et võõrad inimesed kasutavad oma jäätmetest vabanemiseks nende konteinereid ja nemad on sunnitud selle eest maksma. Sama juhtub ka avalike prügikastidega, mille teenindamise eest hoolitseb vald. Tänavatel, vallaasutuste

ja puhkekohtade juures kipuvad prügikastid kiiresti täituma just sinna poetatud olmejäätmete tõttu. Ka liigiti kogutavate jäätmete konteinerid on sageli täitunud segaolmejäätmetega.

Häädemeeste valla haldusterritooriumil on suvilaomanikud kohustuslikult liidetud jäätmeveoga suveperioodiks. Lähtudes eeltoodust võib järeldada, et probleeme ja arusaamatusi tekitavad eelkõige läbisõitjad või kinnistuomanikud, kes ei ole liitunud korraldatud jäätmeveoga, kuigi on selleks kohustatud.

Teine osa probleemist on jäätmete põletamine ja matmine. Levinud on kõigi materjalide põletamine, mis tuld võtavad. Sealhulgas põletatakse näiteks plastik-, kilepakendeid ja plastpudeleid, samuti vanu rehve ja ohtlikke aineid sisaldavad jäätmeid. Mõned elanikud on veendunud, et kui nad jäätmeid põletavad või matavad, siis neil ei teki jäätmeid ja nad ei vaja jäätmekonteinerit.

6.2. Madal keskkonnateadlikkus ja informatsiooni vähesus. Elanikepoolne väärade jäätmekäitlusmeetodite kasutamine on tihti tingitud lihtsalt teadmatusest. Inimestel puudub arusaam selle kohta, milliseid keskkonna- ja terviseriske toob endaga kaasa jäätmete põletamine ja matmine. Tihti pannakse ohtlikud ja komposteeritavad jäätmed kokku segaolmejäätmetega ühte konteinerisse. Kuigi teavet jäätmete ohtlikkusest ja sorteerimisest jagatakse valla kodulehel ja kohalikus ajalehes jooksvalt, on jäätmete korrektne liigitamine ja sorteerimine elanike seas alles välja kujunemas.

6.3. Järelevalve puudulikkus. Keskkonnajärelevalve seadusega on kohalikul omavalitsusel kohustus teostada keskkonnajärelevalvet. Alates 2007 aastast töötab vallas heakorraline inspektor, kelle pädevuses on teostada jäätmekäitlusala järelevalvet. Siiski on palju juhtumeid, kus võõrastele kinnistutele kokku kantud jäätmed peab kõrvaldama kinnistu omanik, kuna reostajat ei ole võimalik kindlaks teha.

7. KESKKONNATEADLIKKUS JA JÄRELEVALVE TÕHUSTAMINE

Kaasaegse jäätmekäitluse arendamine ei ole üksnes tehniline, vaid ka sotsiaalne probleem. Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmekäitlust edendada. Valmisolek omakorda on seotud motivatsiooniga – parandada elukeskkonda tervikuna, vähendada jäätmekäitluse maksumust jne.

Elanike kaasamisel tehtava selgitustöö saab jagada kaheks:

- 1) üldine süstemaatiline keskkonnakasvatuse, kõikidele sihtgruppidele suunatud säästva jäätmekäitluse alane teavitamine;
- 2) konkreetse jäätmekäitlusprogrammi käivitamise eelne ja selle toimimise ajal toimuv selgitustöö.

Teadlikkuse tõusu saab kiirendada ka järelevalve tõhustamise kaudu. Jäätmekäitluse üle teostavad järelevalvet Keskkonnainspeksioon ja tema piirkondlikud regioonid. Keskkonnajärelevalve seaduse järgi on ka kohalik omavalitsus järelevalveasutus, millel on oma territooriumil Keskkonnainspeksiooniga samasugused õigused ja kohustused. Häädemeeste vallas teostab järelevalvet heakorraline inspektor, kelle tööülesannete hulka kuulub avaliku korra tagamine ja järelevalve teostamine Häädemeeste vallavolikogu poolt vastuvõetud eeskirjade täitmise üle. 2014. aastal on Keskkonnainspeksioon ja Häädemeeste Vallavalitsuse on arutanud koostöö edendamist ja probleemide ennetamist ja lahendamist.

Järelevalve tõhustamise abinõud on järgmised:

1. parem koostöö Keskkonnainspeksiooni ja omavalitsuse vahel;
2. väiketootjate – jäätmetekitajate jäätmearuande kohustus.

Ettevõtete ja asutuste keskkonnateadlikkust saab edendada keskkonnasõbralikuma organisatsiooni valimisega vallas.

11. TEGEVUSKAVA EESMÄRKIDE REALISEERIMISEKS

Tegevused eelnevates peatükkides toodud eesmärkide täitmiseks ajavahemikul 2014–2020 on esitatud jäätmekavale lisatud tabelis.

Tegevuste maksumus on soovitatav täpsustada iga eelarveaasta jaoks eraldi, lähtudes eelkõige sellest, kui suuri summasid on võimalik kasutada ja analüüsides, millised tegevusmahud on eesmärkide täitmiseks (häda)vajalikud, kui palju saab taotleda valla välistest allikatest. See eeldab küllaltki suurt projektipõhist ettevalmistustööd.

Tegevuste eesmärgiks on jäätmehoolduse parendamine Häädemeeste vallas. Juhul, kui neid ei ole mingil põhjusel võimalik antud aastal täita (näiteks KIK ei rahasta, jm), võib need lülitada järgmis(t)e aasta(te) tegevuste hulka.

Oluline on omada ülevaadet, millised tegevused on täidetud, millised mitte. Samuti võib tekkida vajadus uute tegevuste lülitamiseks jäätmekavasse. Selleks on vajalik jäätmekava regulaarne ülevaatamine ja täiendamine.